

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberální chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

A přeče se točí! Země kolem Slunce a konečně nastavila Slunci svou severní tvář. Díky bohu za jaro. Letošní zima byla strašná, tedy pro nelyžaře a globální oteplovatele. Ještě, že je pryč!

Motto

Život už je takový, tak si ho nepokaz!

Z citátů, reklam, inzerátů a...

„Diplomat je člověk, který Vás pošle do oněch míst takovým způsobem, že se budete na ten výlet dokonce těšit“.

„Tvůj přítel má přítele a přítel tvého přítele má přítele, proto buď opatrný“.

Talmud

„Účelem válčení není padnout za svou zemi, ale přinutit nepřátele, aby padli za tu svou.“

Churchil

„Člověk potřebuje dva roky, než se naučí mluvit a šedesát, než se naučí mlčet“.

Feuchtwanger

„Pane bože, když už nemůžu - dej abych nechtěl!“

Víte, že?

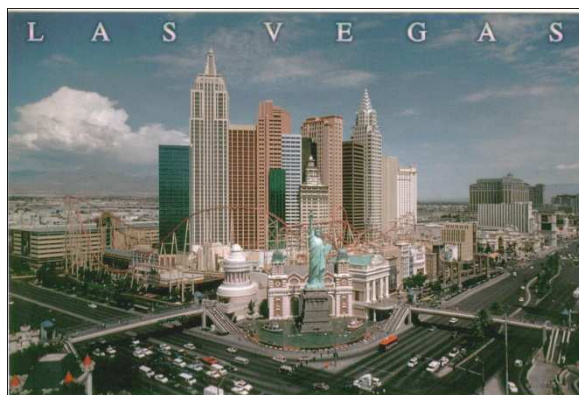
- Konečně se ukazuje nejmocnější skleníkový plyn - vodní pára a mění koncepty "oteplovačů". <http://www.osel.cz/index.php?clanek=4868>
- Modifikovaná Escherichia coli umí trávit celulozu na bionaftu. <http://www.osel.cz/index.php?clanek=4859>
- Zajímavý článek o úloze vědy a víry v našem životě <http://www.osel.cz/index.php?clanek=4871>
- Tekuté sklo ve spreji převratným nanomateriálem. Je průhledné, netoxické a ochrání před většinou myslitelným problémů dnešního světa. Lze ho dokonce nastříkat i na živé rostliny. Sprej s tekutým sklem vytváří vodotěsnou vrstvu o síle zhruba 100 nanometrů, což představuje pouhých 15-30 molekul. <http://www.osel.cz/index.php?clanek=4878>

Las Vegas - ve víru hazardu

Ráno jen projíždíme městem k nedaleké přehradě Hoover Dam, která se nachází na řece Colorado, která vytéká z Grand Canyonu. Na jednom břehu je Kalifornie na druhém Arizona. Dvě věže s hodinami na každé straně původně ukazovali o hodinu rozdílný čas v obou zemích, ale teď se jaksi Arizona přizpůsobila a tak ukazují oboje hodiny stejný čas. Byla to svého času velká stavba a památník obětem i těm, kteří dostavěli tak trochu připomíná stavby socialismu. Ale zde funguje i perfektní muzeum s možností exkurzí do elektrárny. U nedalekého Visitor Center nacházíme informace na které pláží se můžeme vykoupat a dochází zde k prvnímu konfliktu s rangery, strážci parku. Vlasta si ve své rostlinománii nevěšila, že zatímco loupala konečky kaktusů na záhoně před budovou, přijel džíp s rangery a žena v uniformě nám velmi důrazně vysvětlila, že se to nesmí a je za to pokuta \$100. Uchlácholil jsem ji. Ale to už jsme na písčité pláži u přehradního jezera Lake Mead a poprvé se v Americe koupeme. Na sklonku odpoledne rychle zpět do Las Vegas. Dá nám trochu práce najít obchod s potravinami k doplnění zásob a my jsme se s Pavlem přesvědčili, že chodit pěšky po městě je velmi úmorné a extravagantní. Pak rychle sako, kravatu, večerní toaletu a můžeme vyrazit do společnosti. Las Vegas bylo založeno jako město teprve v r. 1911 u starého mormonského sídliště v území indiánského kmene Paiute a pozdější pevnosti Baker. Od r. 1931, kdy stát Nevada legalizoval hazardní hry je známo především díky svým nespočetným hotelům a kasinům.

Již v r. 1974 dosáhly příjmy z heren 1 milion dolarů denně. Je zde však také univerzita a letecká základna Nellis poskytující obživu těm, kteří zrovna nevyhráli.

Kolem nás je horký letní večer a záplava neonů. Kasino ve tvaru pyramidy s nezbytnou sfingou ve stylu Luxoru, *Ceasar* s římskými sloupy. U kasina *Mirage* je velký bazén s umělou horou a vodotryskem. Překvapil nás dav lidí, který zde čekal. Náhle se ozvaly dunivé zvuky, z umělé hory-sopky začal stoupat nejprve dým a potom plameny. Ty se záhy přenesly i na vodopád a hladinu. Pak představení, pozvání do kasina skončilo a my mohli jít dál. Před kasinem *The Treasure Island* byl také velký bazén s opravdovou pirátskou plachtenicí. Piráti v kostýmech si začali dělit kořist, vytahovat šňůry perel z truhel, když stráž s koše ohlásila anglickou válečnou loď na obzoru. A skutečně z bazénu na druhé straně

připlouvá druhá plachtenice s britskými vojáky. Začala opravdová bitva. Každý výstřel má ohnivou a dýmovou odezvu v plachtoví protivníka. Vojáci získávají převahu a piráti se zachraňují skokem do vody. Až poslední, jejich kapitán se na laně Tarzaním skokem přehoupne z příde na zád, aby vypálil z děla osudovou ránu. Samozřejmě zasáhne sklad munice na anglické lodi, kde vypukne ohňostroj. Teď skáčou do vody zase vojáci. A jejich loď pomalu klesá ke dnu i se salutujícím kapitánem. Show končí, přeražené

stěžně na pantu se narovnávají, vojenská loď se vynořuje a couvá do výchozí pozice... Do dalšího kasina *Stardust* již vcházíme. Obligační výměna papírových peněz za mince a zasedáme k automatům. Tentokrát to Vlastě jde a mince ji nejen ubývají, ale občas i s cinkotem přibývají. Sázení dvou nebo i tři mincí najednou zvyšuje možnost a velikost výhry a Vlasta to zkouší, čímž se zásoba jejich mincí tenčí rychleji. Já jí radím, ať sází jen po jedné. Jako řádná manželka poslechne a hned následující hra ukazuje, že kdyby bývala vsadila 3, vyhrála by 1000 násobek, tedy 50 dolarů! I tak trvá dost dlouho, než prohráme tři dolary a za tu dobu nám jako výhra vypadlo přes padesát pěticentů, které se samozřejmě vrátily zpět ke svým kamarádům do automatu. Odnášíme si tedy alespoň kelímky na drobné a při východu vidíme, jak to vypadá, když vypadává výhra tisícinásobek. Je to sugestivní zvuk a člověk si dovede představit, že by mohl hazardu propadnout. Ještě procházka nočním městem, chvilka v dalších kasinech (*Ballys*) a spát na parkoviště, kde jsem se dohodl s hlídačem, že tam můžeme i přes zakazující cedule do rána zůstat.

Zion Canyon

Ráno tam byla jiná směna a Pavlovi se tak dlouho nelíbilo, jak po nás nový hlídač pokukuje a někam telefonuje, až raději odjel s tím, že se převlékneme a nasnídáme až za městem. V indiánské osadě Glendale bereme benzín (1,439 \$/gal) a holíme se na zdejším rest roomu. Krajina se zvedá a jsme v Utahu, kde je konečně o hodinu více, než v Kalifornii. Cedule avizuje tunel na konci Zion kaňonu se světlostí necelých 12 ft, což je tak naše výška, tak nám nasadili brouka do hlavy. Na vstupu do parku musíme zaplatit \$10 za průjezd tunelem s tím, že určitě projedeme. Poobědváme v kempu, kde také provedeme bezplatný dumping a vidíme krotkou srnu. Dále se věnujeme prohlídce kaňonu, která spočívá v silnici dlouhé cca 8 mil. Kolem skalní stěny a silnice ve výstavbě. Dole se vine říčka, kolem roste vorlíček i netfk. Stavíme u plačící skály (*Weeping rock*) která roní tříšť vodních kapek, potkáváme další netečnou srnu. Cesta do bočního kaňonu byla příliš do kopce a tak jedeme dál kolem velkého skalního trůnu až na konec silnice, kde je parkoviště. Dál jdeme pěšky upravenou pěšinou kolem potoka, který teče mezi svislými skalními stěnami. Jdeme asi míli a půl a cesta se nám moc líbí. Náhle však končí a mezi stěny se vejde již jen potok. Cedule varuje, že za jarního tání a po bouři se zde mohou objevit náhlé přívaly vody. Ti odvážnější se brodí dál, my se fotíme a po chvíli vracíme zpět. Šplháme autem serpentinami nahoru k tunelu. Před tunelem ranger s vysláčkou nám dává zelenou a my jedeme solo tunelem dlouhým nejméně dva kilometry. Prostředkem, kde je největší světlost. V horském sedle zastavujeme a šplháme na vyhlídku. Cesta je ale čím dál tím užší a nad strží. Vlasta s tím má potíže a tvrdí, že bez dopingu vodkou se přišťe na takovou cestu již nikdy nevydá. Ale vyhlídka do kaňonu nás přeče jen odškodní barevnými skalisky. Zion sám je velký, ale silnice má jen na severním a jižním konci. Mezi tím je několik desítek kilometrů pro pěší trek. Žije zde i puma, ale je velmi plachá. Další krajina na naší cestě připomíná navrstvené amolety. Ve velké ohradě náhle vidíme stádo pravých bizonů (*buffalo*), bohužel na fotografování je to moc daleko. Nad dalším Glendale, tentokrát v Utahu, nacházíme velmi příjemné rest area s teplou vodou na toaletě. Vaříme polévku, rizoto na zítřek, myjeme nohy, vlasy a netušíme, že nás čeká noc zmrzlých nosů (snad až -1 °C). Nakonec to byl snad nocleh na nejvyšším místě z naší cesty.

Z cestovního deníku „Amerika převážně v pantoflích“.

Logická úloha

Jste v místnosti se 3 vypínači. Ve vedlejší místnosti jsou 3 žárovky, každý vypínač patří k nějaké žárovce. Z jedné místnosti do druhé nevidíte. Jak zjistíte, který vypínač patří ke které žárovce, když do místnosti s žárovkami smíte vstoupit jen jednou?

Na co v Chorvatsku dávat pozor!

I když jsme všichni Slované a naše jazyky vycházejí ze staroslověnštiny, časem došlo k jistému zmatení. Snad když nepozorní poutníci komolili termíny, nebo se některé kmény chtěly odlišit, nevím. Proto nezaškodí pár frází, na které byste si měli v Chorvatsku dávat pozor:

radit	= pracovat
zrak	= vzduch
izgubit	= ztratit
zaboravit	= zapomenout
mirovat	= odpočívat
odmor	= dovolená
slikat	= fotografovat
hladna pića	= studený nápoj
proljev i zatvor	= průjem a zácpa

žlice	= lžíce
popust	= sleva
jer	= protože
ovo i ovo	= tohle a tamto
sve	= všechno
tko	= kdo
ovdje	= tady
pušit	= kouřit
desno	= napravo
skupo	= draho
plivat	= plavat
pljusak	= líják
brod	= loď
šuma	= les
užas	= hrůza, děs
voće i povrće	= ovoce a zelenina
vrhnje	= smetana
sladoled	= zmrzlina
vrt	= zahrada
vrtič	= mateřská školka
kruh	= chléb
kuča	= dům
riječ	= slovo
slovo	= písmeno

Hlásky *de, te, ne a di, ti, ni* vyslovují Chorvaté tvrdě a změkčují je jen pomocí „j“ (*dje, nje*). Místo našeho „e“ používají rádi „a“ (*jedan dan*). Mají dva druhy *č, ć* a zvláštní písmeno *Đ, dž*. Naše „h“ neznají a také neumí vyslovit, protože u nich se čte „h“ jako „ch“. A ještě něco pro automobilisty. To co je u nás *rychlost* je ve Slovinsku *chitrost* a v Chorvatsku *brzina*. Oba národy si vystačí bez písmene „y“ i když se našinec při čtení slov *riba, hipermarket* nebo *plin* zprvu trochu ošívá. Nepokoušejte se vyznat v chorvatských názvech měsíců a používejte číslovky. Podlehlí totiž stejnému klamu jako my a nazvali je svými vlastními názvy:

siječanj	= leden
veljača	= únor
ožujak	= březen
travanj	= duben
svibanj	= květen
lipanj	= červen
srpanj	= červenec
kolovoz	= srpen
rujan	= říjen
listopad	= říjen
studen	= listopad
prosinac	= prosinec

Když už mají podobný název, tak jsou posunuty. Naštěstí číslovky jsou tam velmi podobné. Ne, že byste s dosud řečeným v létě na dovolené vystačili, ale aspoň nebudete vypadat jakou úplní blbci.

Nevážně o původu názvů

Mít Filipa

Na Valašsku žila kdysi jedna geneticky znevýhodněná rodina a jak už to tak bývá měla kupu dětí. Jejich vrcholem bylo, když se naučili hláskovaně číst. Tedy až na jednoho, Filipa. Ten byl kupodivu premiantem a snad potvrdil, že od hlouposti ke genialitě může být jen krůček. Filip tedy doprovázel každého člena, když měl nějaké jednání na obci nebo úřadě, aby jim pomáhal. Jednání to byla často obtížná i veselá a tak úředníci vždy členům rodiny říkali „Ještě, že máš toho Filipa“. Toto rčení se později uchytilo a rozšířilo.

Vesmír

Lidi odjakživa lákala noční obloha a tušené dáavy vesmíru. Představy o něm se různily a vyvíjely. Teprve objev pomůcek – dalekohledů, přístrojů a satelitů umožnil získat reálnější a podrobnější představu. Fascinují zejména rozměry vesmíru a otázka jeho počátku či konce. Vyrovnat se s těžko pochopitelnou nekonečností nám pomáhají modely zakřivení prostoru a také se zdá, že i o jeho počátku máme jakž takž jasno. Vznik vesmíru Velkým třeskem (Big Bang) z jakési hypotetické částice je všeobecně přijímán. Od té doby se vesmír rozpíná a také chladne. Z původního žhavého vodíkového plynu vznikly postupně další atomy a hmota se agregovala do hvězd a galaxií. Když však dnes vědci přepočítávají cca 13 miliard let věku vesmíru, zjišťují, že za tu dobu by gravitace viditelné hmoty tyto galaxie a hvězdokupy vytvořit nestačila. Bylo třeba mohutnější gravitace a tak vědci zavedli pomocnou kategorii „neviditelnou černou hmotu“. Ta je jakýmsi vesmírným „lepídem“, které ho drží pohromadě. Z

podrobnějších obrazů z Hubbleova vesmírného dalekohledu a směrových měření reliktního mikrovlnného záření ze satelitů však vyplynula jedna překvapivá skutečnost. Naš vesmír se rozpíná stále rychleji. Nevíme, co to způsobuje a tak jsme byli nuceni zavést další pomocnou kategorii, tentokrát nedetekovatelnou vakuovou „černou energii“, která se naopak snaží vesmír rozmetat. Podle posledních zjištění se zdá, že poměr černé energie a hmoty je 2:1 a tedy odstředivá tendence převažuje. Rozpíná se celý prostor, tedy nejen každá hvězda se vzdaluje od každé hvězdy, ale i každá částice v našem těle od jiné. V dvojrozměrném případě si to snadno představíte, když na gumový balonek nakreslíte černé puntíky a pak ho budete nafukovat. Na jeho povrchu se také bude vzdalovat jeden každý puntík od všech těch druhých. Jaké jsou tedy další možné scénáře budoucnosti vesmíru? Podle kdysi klasické představy se měl vesmír rozpínat jen do určité míry a pak se zase začít smršťovat a skončit ve velké černé díře, čili v bodové singularitě, podobně jako v okamžiku svého zrodu. To se však nezdá být reálným případem. Vesmír se nejspíš bude neustále rozpínat, a protože s expanzí souvisí ochlazování, bude postupně chladnout, až skončí jako obrovské mrazivé nic (Big Chill, tepelná smrt vesmíru). Pokud se však bude rozpínat stále rychleji, tedy se zrychlením, hrozí jeho katastrofický konec tzv. Velké roztržení (Big Rip). Jak si to představit? Neustále se zrychlující expanze nejen že nejprve absolutně oddálí (za hranice horizontu) všechny vzdálené struktury ve vesmíru, ale posléze "antigravitace" roztrhne od sebe i všechny vázané struktury - postupně galaxie, planetární soustavy, hvězdy. V konečné fázi by pak podle některých představ došlo k roztržení atomů a dokonce k rozervání samotných elementárních částic a snad i struktury prostoročasu. Prostě hmota by zmizela. Zdají se vám tyto představy chmurné? Možná vás utěší, že k nim nedojde dříve, než za 50 miliard let, což je několiknásobek současného stáří vesmíru. To už nebude ani potuchy nejen po lidech, ale ani po naší sluneční soustavě. Fascinující ovšem je, že o takových pojmech jsou schopni přemýšlet takové malé vesmírné částičky, kterými lidé jsou a kteří mají k dispozici nesmírně krátké časové období. Je to jako kdyby někdo z dvou minut pozorování vzrostlého stromu měl odhalit, jak strom vzniká z malého semene, roste, aby pak zahynul a opět zetlel na okem neviditelné částičky. To je skutečný triumf lidského poznání, ať už je přesné nebo se v mnohém trochu mýlíme. *dle TV a netu*

Terorismus

V době studené války se vybudovaly mocné armády založené na tankových divizích, mocném letectvu a nukleárních raketách. Radary a elektronika ovládly bojiště. Přibližná rovnováha mocných chránila svět. Ovšem vyhrotily se jiné antagonizmy a o pár desítek let je všechno jinak. Kdo by se vojensky pokoušel postavit největší vojenské síle – armádě Spojených států, byl by smeten, jak ukazuje příklad Iráku. Nepřátelé USA ovšem záhy přišli na to, jak neutralizovat vliv mocné armády. Přešli na jednotlivé údery ze zálohy. Není to nějaký nový vynález. V osvobozeném boji se tomu říká partyzánská válka a jinak terorismus. Terorismus tuto taktiku dopracoval k naprosté dokonalosti. Na rozdíl od partyzánů už ani neútočí na vojenské síly protivníka, ale na civilní obyvatelstvo. Boj proti takovým útokům se stal obzvláště nesnadný, když náboženští fanatici začali používat sebevražedné útočníky. Začalo to výbuchy na velvyslanectvích, diskotékách nebo tržištích a vygradovalo to 11. zářím 2001. Palivem naložený velký dopravní letoun je totiž mocnou zbraní a přítom ho nabídne sám nepřítel. Jednotlivými sebeúspěšnějšími útoky však teroristé nemohou porazit fungující velký stát. Tak co je jejich cílem a proč to dělají? Především vědí, že jejich věc je během na dlouhou trať. Svými útoky destabilizují demokratickou společnost, protože pohled na roztrhaná těla na ulicích rozhodně nepřispívá k harmonizaci společnosti. Nastane v ní obviňování, kdo a proč útoky včas nezabránil, volá se po opatřeních k ostrému boji proti teroristům, která ovšem současně omezují práva řádných občanů. To se části z nich nelíbí a společnost se stává více polarizovanou a méně jednotnou a akceschopnou. Společnost se chytě nechť situaci přizpůsobuje. Svobodě slova se občas nasadí náhubek, když jde o to nepodráždit fundamentalisty. Idealističtí romantici naopak tvrdí, zkusme se s militanty nějak domluvit,

vždyť snad nemůže být pravda, že nás chtějí všechny vyhladit. Z demokratického státu se stává plíživě stát policejní se sofistikovaným špiclováním. A to už je přece slušný úspěch v rozvracení nepřátelského státu. Kromě tohoto zřetelného boje se vede ještě jeden skrytý boj, kde jsou nejmocnější zbraní dělohy žen. Přistěhovalectví řádných imigrantů a malý rozdíl v porodnosti oproti místnímu obyvatelstvu. Nechte to působit řadu desetiletí a nestačíte se divit. Tak to udělali kdysi Albánci v srbském Kosovu a podívejte se na arabské nebo turecké čtvrti ve Francii nebo Německu. Ani tradiční koloniální mág, Velká Británie, už své imigranty zcela nezvládá. Fundamentalističtí teroristé už možná mají svého Marxe a Engelse, kteří jim zneužitím Koránu malují světlé zítřky. Všimněte si, že vůdci teroristů nebyvají nējáci zbídačelí a hladoví chudáci, ale vesměs intelektuální synové ze zajištěných rodin profitujících z konzumu či ropy. Velmi často s univerzitním vzděláním, získaným na prestižních západních univerzitách. Co s tím? Když Japonci v r. 1941 napadli Pearl Harbour a zničili americkou flotilu, zmobilizovala Amerika ohromnou hospodářskou kapacitu a během čtyř let Japonce na hlavu porazila. Nemalelou úlohu v tom hrála i atomová bomba. Co ale zmobilizovat proti jednotlivým fanaticům, kteří nemají nějaké příliš hmatatelné centrum, ale jako podhoubí jsou skryti na různých místech planety? A jak bojovat proti ženám zahaleným v šátcích rodících pět a více dětí? Tady je každá rada drahá a i velká impéria historie podlehla nestandardním hrozbám. Žádné řešení není osvobozující. Západ, a to jsme i my, nemůže vzít své nukleární zbraně a vyhubit preventivně státy, které vůči němu vystupují nepřátelsky a podporují teroristy. Tím by možná sice problém vyřešil, ale totálně by popel sám sebe. Může se uzavřít, případně vystěhovat neposlušné imigranty, ale postavit novou železnou oponu a současně chtít globálně obchodovat nebude také fungovat. Je nepochybné, že reakce na terorismus povede k změnám v imigrační politice. Od osvíceneckého „Svět je místo, kde si každý může žít svobodně podle svého“ k pragmatictějšímu „Žijte si podle svého doma, ale chcete-li žít u nás, musíte se přizpůsobit“. A přizpůsobení znamená asimilaci v druhé nebo třetí generaci. To přece není zas tak tvrdý požadavek, zvláště když k nám imigranti přicházejí hlavně z ekonomických důvodů. Jinak bude za sto let Evropa černoooká, snědá a plná mešit a minaretů. Křesťanské chrámy a nápisy latinkou se stanou archeologickými památkami. Ale možná, že to je prostě vývojová tendence dnešního světa, o které kdysi také Římané či Byzantinci přemýšleli, jak ji odvrátit. Jenomže to „Nechme se překvapit“, má v sobě nádech hořkosti.

Nejdražší domény světa

Doména	Cena v USD	Pořadí
Insure.com	16 mil.	1.
Sex.com	14 mil.	2.
Fund.com	10 mil.	3.
Porn.com	9,5 mil.	4.
Business.com	7,5 mil.	5.
Diamond.com	7,5 mil.	5.
Beer.com	6 mil.	7.
Israel.com	5,88 mil.	8.
Casino.com	5,5 mil.	9.
Toys.com	5,1 mil.	10.
Vodka.com	3 mil.	11

Řešení úlohy: Stačí zapnout jeden vypínač a nechat ho zapnutý pár minut. Potom ho zase vypneme, zapneme druhý vypínač a vejdem do místnosti. Žárovka, která svítí patří samozřejmě k zapnutému vypínači. Žárovka, která je teplá patří k vypínači, který jsme jako první na pár minut zapnuli (aby se žárovka zahřála).

A slovo závěrem

Tak už máte v ruce 68. číslo OISovin - a to je slušná řada. Není to sice žádné kulaté, možná symbolické číslo, a není to ani prvočíslo. Ale pochválit se za tu řadu můžu, ne? Víte, co to dá práce vymýšlet, hledat a zaplnit dvojstranu A3 (vzpomínáte ještě na původní papírovou formu) ? Aby to uspokojilo tak zhýčkanou čtenářskou obec, kterou jste. Konec konců to, co napadne nebo zaujme mě, se nemusí vůbec trefit do vašeho vkusu nebo momentálního rozpoložení. Přesto to riskuji a dělám mi to dobře, jak správně tušíte. Připomíná mi to i blahé dny, kdy jsme spolu rozmotávali tajemství přírody a vrtochy nadřazených.